

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної
та інклюзивної освіти**



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І
ЛІТЕРАТУРИ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	01 освіта/педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
(Спеціалізація)(за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини.
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання української мови і літератури**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта / Педагогіка** спеціальності **016 Спеціальна освіта**, освітньої програми **Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини**.

Розробники: Гаяш О.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ФТРСІО

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри ФТРСІО
протокол № 15 від « 26 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри  Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання
протокол № 12 від « 27 » червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії  Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 165	3-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5,5 самостійної роботи студента –7	5-й	5-й
	Лекції:	
	36	16
	Практичні (семінарські):	
	44	8
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: комбінована	Самостійна робота:	
	85	141

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є:

- а) процес навчання української мови учнів з інтелектуальними порушеннями;
- б) теоретичне обґрунтування змісту, принципів, форм і методів навчання;
- в) вивчення передового педагогічного досвіду в сфері корекційної роботи у процесі навчання української мови і літератури.

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури» є озброєння здобувачів теоретичними знаннями з методики вивчення української мови і літератури у спеціальних закладах для учнів з інтелектуальними порушеннями; формування у здобувачів професійно значущих знань і вмінь, які розкривають сутність сучасних технологій навчання української мови і літератури з позиції комунікативної компетенції мовної освіти, а також озброєння здобувачів практичними вміннями, які забезпечують можливість здійснення завдань з корекції недоліків розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній навчально-виховній, навчально-реабілітаційній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-4);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-5);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-7).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення інтелекту, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами (СК-4);

- здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми та підлітками з інтелектуальними та комплексними порушеннями, в структурі яких є інтелектуальні, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення (СК-5);

- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК-16).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Спеціальна методика навчання української мови і література**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП):

ОК 1	Українська мова за професійним спрямуванням
ОК 8	Педагогіка з історією педагогіки
ОК 15	Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»
ОК 17	Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями
ОК 18	Корекційна психопедагогіка
ОК 24	Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини**», вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
- здатний планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей	ПРН-6
- вміє застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиваючого навчання дітей з особливими освітніми потребами	ПРН-11
- вміє аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування обмеження функціонування дитини з особливими освітніми потребами	ПРН-12
- вміє реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН-14
- має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації	ПРН-17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
- здатний планувати освітньо-корекційну роботу на основі особливостей засвоєння навчального матеріалу учнями з інтелектуальними порушеннями; - володіє навичками планування уроків з української мови; - вміє аналізувати теоретичний матеріал, організувати спостереження за	ПРН-6

діяльністю учнів на уроці	
<p>- знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст освіти і принципи побудови навчальної програми з української мови і літератури для дітей з інтелектуальними порушеннями; • методiku вивчення основних розділів курсу української мови (фонетики, лексики, будови слова і словотвору, граматики, орфографії); методiku розвитку комунікативних умінь і навичок школярів з інтелектуальними порушеннями, особливості роботи над текстом; • основні етапи процесу роботи над художнім твором, особливості аналізу творів різних родів і жанрів; <p>- вміє застосовувати у професійній діяльності знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • про специфіку реалізації дидактичних принципів свідомості, науковості, доступності, наочності, індивідуального підходу; • корекційну роль дидактичних принципів у навчанні української мови; • методи і прийоми навчання української мови; • типи уроків; • види роботи з розвитку зв'язного мовлення; • сутність і зміст методики навчання української мови • застосовувати сучасні методи, засоби, форми, технології навчання, форми організації корекційного навчання; • складати план-конспект уроку: визначати тип уроку, його зміст і структуру, формулювати мету, визначати компетенції, добирати дидактичний матеріал, прогнозувати пізнавальну діяльність учнів; 	<p>ПРН-11 ПРН-12</p>
<p>- вміє реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо; здійснювати корекційно-освітній процес на основі специфічних технологій навчання української мови учнів з інтелектуальними порушеннями; здійснювати добір змісту, методів, прийомів, засобів і форм навчання з урахуванням індивідуального і диференційованого підходів</p>	<p>ПРН-14</p>
<p>- має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації, вміє проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчатиметься: встановлювати наступність і перспективність у його вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями, диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виділяти в ньому головне</p>	<p>ПРН-17</p>

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів є:

- тести;
- презентації результатів виконаних завдань;
- дискусія;
- модульна КР;
- інші види індивідуальних та групових завдань.
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

При оцінюванні знань здобувачів застосовуються такі види контролю:

Форми **поточного контролю**: (опитування, обговорення теоретичних питань, співбесіда, дискусії, заслуховування виступів на практичних заняттях, тести, розроблення презентацій, виконання практичних завдань).

Форма **модульного контролю**: письмова контрольна робота та тестування.

Форма **підсумкового контролю**: екзамен.

Поточна модульна рейтингова оцінка складається з балів, які студент отримує за певну навчальну діяльність протягом засвоєння цього модуля (участь у практичних заняттях тощо), а також участь в олімпіадах з дисципліни, студентських конференціях за тематикою дисципліни тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Шкала контролю змістового модулю

Показники	Бали
Змістовий модульний контроль: 1, 2:	
Бали за активність на практичних заняттях береться середній бал за оцінювання усних відповідей і виконання практичних завдань з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 6 (якщо середній бал 5, то $5 \cdot 6 = 30$).	0-30
Письмове чи онлайн (комп'ютерне) тестування при тематичному оцінюванні береться середній бал за виконання тестових завдань з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 4 і віднімається 1 (якщо середній бал 4, то $4 \cdot 4 = 16 - 1 = 15$).	0-15
Бали за виконання самостійної роботи:	0-10
- підготовка та захист презентації або тез за обраною темою; - результати неформальної освіти : сертифікат про участь у конференції, вебінарі, тренінгу, підготовка (написання, опублікування) статей, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань навчання і виховання дітей з ПП	
Модульний контроль	0 - 45
Загальна оцінка	0 - 100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
1. Робота на практичному занятті	5	7	30	8	30
2. Письмове чи онлайн (комп'ютерне) тестування при тематичному оцінюванні	4	5	15	5	15
3. Самостійна робота:			10		10
- підготовка презентації з захистом;	5	2	10	2	10
- підготовка тез доповіді з захистом;	10	1	10	1	10
- результати неформальної освіти (сертифікат за участь у конференції, вебінарі, тренінгу, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань навчальної дисципліни)					
Модульна контрольна робота		1	45	1	45
Разом			100		100

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Теоретична підготовленість перевіряється і оцінюється за результатами усної або письмової відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у

	достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

«Практичне-завдання» – вирішення практичних проблемних ситуацій з чітко визначеною метою, яку необхідно досягти.

2 бали - структура відповідає вимогам, операційні дії коректні. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

1,5 бали - структура відповідає вимогам частково (відсутній 1 елемент), операційні дії коректні частково (1-2 зауваження), встановлені причинні зв'язки частково (1-2 зауваження). Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

1 бал - структура відповідає вимогам частково (відсутні 2-3 елемента), операційні дії коректні частково (3-4 зауваження), встановлені причинні зв'язки частково (3 та більше зауважень). При виконанні практичних завдань здобувач припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

0,5 бал - структура не відповідає вимогам, операційні дії не коректні, не встановлені причинні зв'язки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Конспект уроку.

Орієнтовна оцінка діяльності здобувача

Якість написання конспекту уроку:	бали
<ul style="list-style-type: none"> • чітке формулювання мети уроку; • охайність написання конспекту; • збереження логіки та дотримання послідовності основних етапів уроку; • змістовність; • відповідність запланованого матеріалу віковим та індивідуальним можливостям учнів; • оформлення усіх спостережень. 	1-5

Критерії оцінювання тестування

Тестування за допомогою закритих питань: тест містить 4 питання. Оцінка правильної відповіді на кожен з них 1 бал, оцінка неправильної відповіді – 0 балів. Кожне питання має кілька передбачуваних відповідей, одна з яких правильна.

Оцінка за допомогою тесту з відкритими питаннями або завданнями (Казусами). Якщо оцінка проводиться одним завданням (максимум 2 бали), критерієм оцінки будуть:

1,5-2,0 балів. Відповідь повна, термінологія збережена, студент володіє основною і додатковою літературою, помилок немає. Казус бездоганно вирішене, міркування на високому рівні.

1,0-1,5 балів. Відповідь повна, хоча коротка, термінологічно правильна, немає істотних недоліків. Студент добре володіє програмовим матеріалом; володіє основною літературою, судження правильні.

0,5-1 балів Відповідь неповна. Термінологія визначена з помилками. Студент володіє програмовим матеріалом, але є недоліки. Судження фрагментарні. 0,1-0,5 балів. Відповідь з помилками и не використана спеціальна термінологія. Відповідь по суті є невірною. Передано лише окремі фрагменти відповідного матеріалу питання.

0 балів. Відповідь не відповідає питанням або зовсім не дана.

У разі відсутності здобувача на практичному занятті, йому необхідно у двотижневий термін письмово у MOODLE або Classroom здати практичну роботу, яку буде оцінено згідно «Схеми нарахування балів». Якщо робота буде здана пізніше вказаного терміну, від зазначеного у «Схемі...» балу за практичну роботу, буде знято 1 бал.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи здобувача залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних здобувачем за поточну навчальну діяльність.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача

Бали	Критерії оцінки
9-10	за самостійну роботу присвоюються студенту, якщо він ретельно виконує всі завдання самостійної роботи, демонструє знання і розуміння вивченого матеріалу
7-8	студент недостатньо повністю виконує завдання самостійної роботи
5-6	студент важко відтворює навчальний матеріал
3-4	студент недбало виконує завдання самостійної роботи, має недостатні знання і засвоєння вивченого матеріалу
1-2	студент виконує завдання самостійної роботи з грубими помилками
0	студент не виконує завдання самостійної роботи

«Мультимедійна презентація» – представлення змісту навчального предмета, навчальної задачі з використанням мультимедійних технологій.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0 - 1 бал	2 - 3 бали	4 - 5 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність,	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо поганий недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається

Практичне самостійне завдання «Конспект» – письмовий текст, що передає зміст основного джерела інформації систематизовано, коротко, логічно, зв'язно.

2 бали – у конспекті відображені основні положення, надані висновки, викладення ясне та лаконічне.

1,5 балів – у конспекті відображені основні положення, висновки надані частково, викладення має не більше 2 зауважень.

1 бал – у конспекті основні положення відображені частково, але не надані висновки, викладення має не більше 3 зауважень.

0,5 балів – конспект не відповідає плану, основні положення не відображені, висновки не надані, викладення має 4 та більше зауважень.

Тези доповіді

Підготовка тез наукової доповіді є першою спробою здобувача вищої освіти виявити свої здібності до науково-дослідної діяльності. Тези – це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. Обсяг тез становить, як правило, 3-5 сторінок друкованого тексту через 1-1,5 інтервали. Мета – узагальнити наявний матеріал, подати його суть у коротких формулюваннях, розкрити зміст щодо великої за обсягом публікації чи доповіді; глибоко розібратися у питанні, проаналізувати його та створити можливість протиставлення своїх думок думкам інших, або доповнення останніх.

Структурно тези доповіді включають у себе такі елементи: актуальність теми; стисла постановка наукової проблеми; короткий огляд існуючих позицій щодо обраної проблематики; окремі власні думки щодо наукової проблеми; висновки.

Критерії оцінювання тез.

Максимальний бал за відмінне написання тез – 10. Оцінювання тез відповідно до критеріїв відбувається шляхом визначення балів по кожному з елементів структури критеріїв. Ієрархія балів за критеріями оцінювання тез:

- відповідність змісту тез заявленій темі, їх цілісність та композиційна гармонійність – 2 бали;
- ступінь розкриття предмету дослідження – 2 бали,
- оригінальність теми роботи – 2 бали;
- наявність узагальнень альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми – 1 бал;
- обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел – 1 бал;
- наявність та обґрунтованість авторських розробок або пропозицій за досліджуваною проблемою, ступінь їх теоретичної значущості та практичної цінності – 2 бали.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачем викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки тез шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

При оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності здобувачів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, підготовка (написання, опублікування) статей, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах, тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній

дисципліні (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.).

Одним із видів самостійної роботи пропонується участь у конференції, вебінарі, тренінгу, участь в конкурсах творчих робіт, олімпіадах з питань навчання мови і літератури, дітей з інтелектуальними порушеннями, формування у них мовленнєвої компетентності і навички читання. За наявності у здобувача сертифікату он-лайн платформ EDERA. URL: <https://www.ed-era.com/>, Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/>, або інших освітніх платформ, тематика якого співпадає з однією із тем дисципліни, згідно до «Схеми нарахування балів», за самостійну роботу йому буде зарахована відповідна кількість балів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). МКР складається з вирішення тестових завдань, теоретичних питань, а в умовах дистанційного навчання – тестів, практичної задачі. До модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі. На виконання письмового компонента МКР відводиться до двох академічних годин. Здобувач, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти його у визначений кафедрою термін.

У випадку отримання незадовільної контрольної модульної рейтингової оцінки здобувач повинен повторно пройти модульний контроль в установленому порядку. При повторному проходженні модульного контролю максимальна величина контрольної модульної рейтингової оцінки в балах, яку може отримати здобувач, не повинна перевищувати максимальне значення оцінки «Добре» за національною шкалою. Повторне проходження модульного контролю при отриманій раніше позитивній контрольній модульній рейтинговій оцінці з метою підвищення підсумкової модульної рейтингової оцінки не дозволяється.

Сума балів, отриманих здобувачем, за виконання окремих видів навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 45:
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 20
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0 – 20
- практичне завдання	0 - 5

Шкала контролю модульної контрольної роботи (в умовах дистанційного навчання)

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 45:
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 25
- 2 практичні задачі	0 - 20

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Якщо здобувач має позитивну (за національною шкалою) підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, то він допускається до семестрового екзамену. Екзамен здійснюється екзаменатором шляхом виконання здобувачем усної та (або) письмової екзаменаційної роботи.

До екзамену допускаються тільки ті здобувачі, які отримали такі бали: по 35 балів і більше – за контроль усіх двох змістових модулів.

Якщо здобувач під час екзамену отримав позитивну (за національною шкалою) екзаменаційну рейтингову оцінку, то навчальний курс з дисципліни йому зараховується. У протилежному випадку він повинен повторно скласти екзамен в установленому порядку. При повторному складанні екзамену максимальна величина екзаменаційної рейтингової оцінки в балах, яку може отримати здобувач не повинна перевищувати максимальне значення оцінки «Добре» за національною шкалою.

Здобувач має право не складати екзамен і отримати підсумкову семестрову рейтингову оцінку без екзамену, якщо він виконав протягом семестру всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і без перескладань і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку.

Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи здобувач складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє здобувачу оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на екзамені, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Для комплексного оцінювання успішності здобувача на екзамені з означеного курсу мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;

– уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальну інформацію, робити висновки.

Кожен екзаменаційний білет складається із двох теоретичних питань та одного завдання практичного змісту. Тривалість підготовки до усної відповіді може становити 30-40 хвилин. Відповіді на питання екзаменаційного білету фіксуються здобувачами на аркушах для підготовки. Загальне оцінювання результатів якого проводиться за 3-ма завданнями. Критерії оцінювання успішності здобувачів доводяться до них перед екзаменом на консультаціях.

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів (відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті», що затверджено Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р.)

Оцінка	Бали	Загальні критерії оцінювання знань і вмінь здобувача
«незадовільно» F	0-34	Здобувач повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.
«незадовільно» FX	35-40	Здобувач може розрізнити основні поняття з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», але пояснення його суті є поверховим. Практичні завдання не виконує або виконує неправильно.
	41-54	Здобувач фрагментарно відтворює незначну частину питань, має нечіткі уявлення про основні поняття дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», виявляє здатність елементарно викласти думку. Не вміє викласти програмний матеріал.
	55-59	Здобувач відтворює менш як половину питань з «Корекційної психопедагогіки». Практичні уміння та навички не сформовані, практичні завдання виконує з суттєвими помилками, не відповідає на додаткові запитання.
«задовільно» E	60-63	Здобувач поверхово відтворює основний матеріал питань з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», має загальні уявлення про педагогічну діяльність. Практичні завдання виконує неточно, не може самостійно визначати мету завдань.
«задовільно» D	64-68	Здобувач розуміє основні поняття з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», здатний з помилками й неточностями дати їх визначення. Не висловлює власної думки, має труднощі щодо використання засвоєних знань на практиці, зокрема, самостійно визначити мету завдання та правильно підібрати мовний чи дидактичний матеріал.
	69-73	Здобувач виявляє знання й розуміння основних положень з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури». Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Практичні завдання виконує репродуктивно, має труднощі з визначенням мети завдань.
«добре» C	74-81	Здобувач знає програмний матеріал добре, наводить приклади на підтвердження окремих думок, проявляє здатність застосовувати

		знання з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури» у стандартних практичних ситуаціях. Може використовувати методи, принципи навчальної, виховної, корекційної роботи учнів з порушеннями інтелекту.
«добре» В	82-85	Знання здобувача є достатньо повними, він застосовує знання з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури» у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами та фактами, робити висновки. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, хоч і з деякими неточностями. Практичні завдання виконує на основі використання стандартних схем та шаблонів.
	86-89	Здобувач досить добре володіє матеріалом з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», уміє аналізувати і систематизувати інформацію, аргументувати власну думку, демонструє типові прийоми застосування знань при виконанні практичного завдання.
«відмінно» А	90-93	Здобувач має глибокі і міцні знання, викладає свої думки логічно та послідовно, робить самостійні висновки. Орієнтується в передовому педагогічному досвіді. При цьому може припускатися незначних огріхів в аргументації думки. Практичні завдання виконує переважно на продуктивно-репродуктивному рівні з елементами творчої діяльності, демонструючи сформованість практичних умінь та навичок.
	94-99	Здобувач на високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», аргументовано використовує їх у розв'язанні завдань практичного змісту, проявляючи творчий підхід.
	100	Здобувач має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати матеріал з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури», усвідомлено використовує елементи передового педагогічного досвіду, проявляє творчий підхід під час виконання практичних завдань.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

За умови карантинних обмежень та неможливості відео-зв'язку може використовуватися тільки дистанційна (письмова) форма оцінювання за допомогою сайту електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» (e-learn.uzhnu.edu.ua).

Шкала контролю письмового дистанційного іспиту (екзамену) для денної і заочної форми навчання

Показники	Бали
Екзаменаційна робота:	
- тестові завдання	0-50
- теоретичні питання (за кожне питання 0-10 балів)	0-30
- практичне завдання	0-20
Загальна оцінка	100

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74 – 81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64 – 73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 – 63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1 – 34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Академічна доброчесність. Високо цінується академічна доброчесність. До всіх здобувачів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, необ'єктивне оцінювання.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали. Мінімальне покарання для здобувачів, яких спіймали на

обмані чи плагіаті під час підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну літеру. Будь ласка, поставтесь до цього питання серйозно та відповідально.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Загальні питання спеціальної методики навчання української мови. Методика вивчення основних розділів курсу української мови

Тема 1. Спеціальна методика навчання української мови, як наука.

Предмет і завдання спеціальної методики навчання української мови як навчальної дисципліни. Методи дослідження у спеціальній методиці української мови. Зв'язок спеціальної методики навчання української мови з іншими науками. Психолого-педагогічні основи навчання української мови в спеціальних закладах. Джерела вивчення курсу.

Тема 2. Українська мова як навчальний предмет у закладах спеціальної освіти.

Місце української мови в системі навчальних занять. Корекційне значення навчання української мови учнів з інтелектуальними порушеннями. Практична спрямованість навчання української мови. Українська мова як навчальний предмет у спеціальній школі. Завдання і зміст роботи в початковій школі. Завдання і зміст роботи у 5-10 класах. Аналіз програми.

Методи і прийоми навчання української мови у спеціальній школі. Дидактичні засоби, які використовуються на уроках української мови. Урок як основна форма навчально-виховного процесу. Типи уроків української мови.

Тема 3. Вивчення фонетики. Організація та методика проведення уроків з формування фонетичної сторони мовлення у дітей з інтелектуальними порушеннями.

Зміст шкільного курсу фонетики та його значення. Завдання вивчення фонетики: вироблення вмінь і навичок правильно артикулювати звуки; розвиток мовленнєвого слуху учнів, мовленнєвої та слухової пам'яті; чітке розмежування звуків і літер; установлення відповідності чи невідповідності між вимовою і написанням.

Методи і прийоми вивчення фонетики: спостереження над звуковим складом слів, фонетичний розбір, визначення наголосу в словах, списування з фонетичним завданням, правильна літературна вимова звуків і звукосполучень, з'ясування співвідношень між написанням і вимовою в словах та ін.

Методика роботи над звуками і буквами. Основні правила поділу слів на склади. Робота над складовою структурою слова. Формування способів звуко-складового аналізу.

Використання наочності й ІКТ у процесі вивчення фонетики.

Тема 4. Формування в учнів мовленнєвих умінь. Робота над лексикою.

Значення вивчення лексики. Труднощі у засвоєнні учнями лексичних понять. Джерела збагачення лексики. Робота над засвоєнням значення слова. Лексико-логічні вправи: вправи над підведення видових понять під родові і розчленування родових понять на видові, вправи на розпізнавання предмета за його ознаками, вправи на порівняння, вправи на просте логічне визначення предмета, вправи на визначення предмета за його дією.

Робота над усвідомленням прямого і переносного значення слова. Робота з однозначними і багатозначними словами, омонімами. Методика засвоєння учнями синонімів, антонімів.

Лексико-стилістичні вправи: види вправ з антонімами, види вправ з синонімами, вправи зі словами, що мають пряме й переносне значення, вправи з багатозначними словами.

Тема 5. Методика вивчення морфологічної будови слова.

Значення і завдання вивчення будови слова. Методика розкриття понять: споріднені слова, основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, спільнокореневі слова. Наступність і перспективність у вивченні матеріалу, шляхи подолання труднощів у виділенні основи, кореня, префікса, суфікса. Вправи на розрізнення однокорінних і споріднених слів.

Методика морфемного розбору слів.

Тема 6. Методика вивчення шкільної граматики. Особливості вивчення частин мови.

Труднощі оволодіння граматикою дітьми з ІІІ. Методика роботи над розділом «Слово». Методика формування граматичних понять в учнів з ІІІ.

Методика вивчення частин мови. Система вивчення іменника. Формування загального поняття про іменник. Методика вивчення числа іменників, роду іменників. Методика вивчення числа іменників, роду іменників.

Система вивчення прикметника. Формування загального поняття про прикметник. Методика вивчення роду і числа прикметників.

Система вивчення дієслова. Методика вивчення числа і роду дієслів.

Система роботи над числівником, займенником, прислівником.

Вправи на утворення однієї частини мови від іншої.

Модуль ІІ. Розвиток мовлення в учнів з ІІІ на уроках читання та української мови. Методика літературного читання.

Тема 7. Розвиток мовлення, як основне завдання навчання української мови у спеціальній школі.

Психолого-лінгвістичні основи методики розвитку зв'язного мовлення учнів. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), їх особливості.

Особливості мовленнєвого розвитку учнів з порушенням інтелектуального розвитку.

Структура й зміст програми з розвитку мовленнєвих умінь, формування культури мовлення й етики мовного спілкування учнів 1-4 класів, 5-9 класів.

Завдання та основні напрями роботи з розвитку мовлення учнів з ІІІ на вимовному, лексичному, синтаксичному рівнях.

Способи допомоги учням у процесі розвитку мовлення.

Тема 8. Робота над реченням.

Значення і завдання вивчення теми «Речення». Зв'язок з лексикою, морфологією і розвитком мовлення учнів.

Методика ознайомлення з поняттям «речення». Розвиток умінь визначати межі речення. Розвиток умінь поширювати та ускладнювати речення. Розвиток умінь аналізувати зв'язки слів у реченні.

Вивчення типів речення за метою висловлювання. Робота над засвоєнням поняття «основа речення», «головні члени речення». Вивчення однорідних членів речення. Ознайомлення зі складним реченням.

Тема 9. Робота над зв'язним мовленням.

Методи та прийоми навчання зв'язних висловлювань школярів з ІІІ.

Початкове ознайомлення з текстом. Методика роботи над текстом. Ознайомлення з роллю абзаців. Робота над планом. Переказ. Робота над засобами зв'язності. Використання ілюстративного матеріалу.

Тема 10. Методика навчання читанню учнів з інтелектуальними порушеннями.

Освітнє, виховне значення уроків читання. Корекційно-розвиткова роль літературного читання. Завдання уроків літературного читання.

Зміст, мета та завдання уроків читання для дітей з ІІІ у 1-4 класах. Зміст, мета та завдання уроків читання для дітей з ІІІ у 5-9 (10) класах.

Принципи і методи навчання учнів на уроках літературного читання.

Тема 11. Формування якостей читання в учнів з інтелектуальними порушеннями.

Труднощі при оволодінні навичками читання і корекційна робота по їх подоланню.

Формування навичок правильного, свідомого, виразного і швидкого читання. Види і прийоми читання.

Роль підручника в організації читання учнів.

Тема 12. Методика роботи над художніми творами.

Основні етапи роботи над художнім твором у молодших класах. Особливості методики опрацювання творів різних жанрів: робота над казкою, робота над оповіданням, робота над віршами, робота над байкою, робота над науково-популярними статтями.

Уроки позакласного читання в спеціальних закладах.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль I. Загальні питання методики навчання української мови. Методика вивчення основних розділів курсу української мови								
Тема 1. Спеціальна методика навчання української мови, як наука	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 2. Українська мова як навчальний предмет у закладах спеціальної освіти.	11	2	4	5	12	1	1	10
Тема 3. Вивчення фонетики. Організація та методика проведення уроків з формування фонетичної сторони мовлення у дітей з інтелектуальними порушеннями.	16	4	4	8	16	2	-	14
Тема 4. Формування в учнів мовленнєвих умінь. Робота над лексикою.	16	4	4	8	16	2	2	12
Тема 5. Методика вивчення морфологічної будови слова.	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 6. Методика вивчення шкільної граматики. Система роботи над вивченням частин мови.	18	6	6	6	19	2	-	17
<i>Модульна контрольна робота 1</i>	2		2					
Разом за модуль	85	20	26	41	85	10	4	71
Модуль II. Розвиток мовлення в учнів з ІІІ на уроках читання та української мови. Методика літературного читання.								
Тема 7. Розвиток мовлення, як основне завдання навчання української мови у спеціальній школі.	12	2	2	8	14	2	2	10
Тема 8. Робота над реченням.	14	4	4	6	14	2	-	12
Тема 9. Робота над зв'язним мовленням.	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 10. Методика навчання читання учнів з інтелектуальними порушеннями.	14	2	2	10	14	1	-	13
Тема 11. Формування якостей читання в учнів з інтелектуальними порушеннями.	12	2	2	8	14	1	-	13
Тема 12. Методика роботи над художніми творами.	14	4	4	6	12	-	2	10
<i>Модульна контрольна робота 2</i>	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом за модуль	80	16	18	42	80	6	4	70
Усього годин	165	36	44	85	165	16	8	141

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Загальні питання методики навчання української мови. Методика вивчення основних розділів курсу української мови			
1	Спеціальна методика навчання української мови як педагогічна наука.	2	1
2	Українська мова як навчальний предмет у закладах спеціальної освіти.	2	1
3	Аналіз програм з української мови для учнів з ІІІ. Типи і структура уроків з української мови.	2	
4	Методика вивчення фонетики у спеціальних закладах.	2	
5	Написання конспекту уроку з методики вивчення звуків і букв.	2	
6	Формування в учнів мовленнєвих умінь. Робота над лексикою.	2	2
7	Написання конспекту уроку з вивчення лексики.	2	
8	Методика вивчення морфемної будови слова.	2	
9	Розроблення тренувальних завдань і вправ до теми «Будова слова».	2	
10	Методика формування граматичних понять. Методика вивчення іменника. Написання фрагменту уроку.	2	
11	Методика вивчення прикметника і дієслова. Написання фрагменту уроку.	2	
12	Методика вивчення числівника, займенника, прийменника, прислівника. Розроблення тренувальних завдань і вправ до вивчених частин мови.	2	
13	<i>Модульна контрольна робота 1</i>	2	
Модуль 2. Розвиток мовлення в учнів з ІІІ на уроках читання та української мови. Методика літературного читання			
14	Розвиток мовлення, як основне завдання навчання української мови учнів з порушенням інтелектуального розвитку.	2	2
15	Методика вивчення речення.	2	
16	Написання конспекту уроку з вивчення речення.	2	
17	Розвиток зв'язного мовлення учнів з ІІІ.	2	
18	Методика навчання читання.	2	
19	Формування якостей читання в учнів з інтелектуальними порушеннями.	2	
20	Особливості методики опрацювання оповідання і казки. Написання фрагменту уроку.	2	
21	Особливості методики опрацювання вірша і байки. Написання фрагменту уроку.	2	2
22	<i>Модульна контрольна робота 2</i>	2	
	Усього	44	8

6.4. Самостійна робота

№/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.	4	7
2	Методи, прийоми і засоби навчання української мови.	4	6
3	Інтерактивні методи навчання. Засоби активізації навчального процесу на уроках української мови.	4	6
4	Типи уроків української мови, їх структура та методика проведення.	4	6
5	Нетрадиційні форми проведення уроків української мови.	4	6
6	Методика навчання фонетики й орфоєпії.	6	10
7	Методика навчання лексики і фразеології.	6	10
8	Методика вивчення будови слова і словотвору.	4	10
9	Загальні питання методики вивчення граматики.	4	8
10	Методика вивчення частин мови.	6	12
11	Методика вивчення речення.	6	10
12	Методика розвитку усного зв'язного мовлення.	4	6
13	Наочні засоби та ІКТ з розвитку усного мовлення, методика їх застосування.	6	8
14	Роботи з розвитку зв'язного писемного мовлення, їх значення й методика проведення.	4	6
15	Методи навчання учнів з ІІІ на уроках літературного читання.	6	7
16	Методика формування в учнів навичок різних видів читання.	2	5
17	Методика роботи над виробленням навичок виразного читання тексту.	3	6
18	Особливості методики опрацювання творів різних жанрів	6	8
19	Розвиток мовлення та формування комунікативної компетентності в учнів з ІІІ засобами художньої літератури.	2	4
	Усього годин	85	141

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

(у разі потреби)

Обладнання: мультимедійне обладнання.

Програмне забезпечення:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорні конспекти лекцій;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень здобувачів;
- презентації теоретичного матеріалу в PowerPoint;
- роздаткові матеріали для самостійної роботи здобувача під час практичних занять.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Використовуються різноманітні **методи навчання**, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу здобувачів з літературою (підручником, довідковою, науково-популярною, періодичною науковою і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет; виконання тестових завдань та ін.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостей (інтелектуальних, психологічних, морально-етичних тощо) здобувачів ВО, наявних умов і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний метод (робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.). Під час викладання навчального матеріалу лекцій використовується мультимедійна презентація (за потреби).

Основними організаційними **формами** дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і літератури» є: навчальні заняття (лекції, практичні заняття, консультації); самостійна робота здобувачів.

Для засвоєння знань і формування вмінь можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: підготовка аналітичної доповіді, реферату.

Самостійна робота є частиною навчального процесу і передбачає опрацювання здобувачами ВО першого бакалаврського рівня визначеного навчального матеріалу, який передбачений навчальною програмою та освітнім стандартом.

Використовуються сучасні інтерактивні форми навчання відповідно до теми заняття: мозковий штурм, робота в групах, обговорення ситуацій, рольові ігри тощо.

В період дистанційного навчання через вимушені обставини переважно використовуються електронні засоби навчання Google Workspace (Classroom, Gmail, Контакти, Календар, Meet) та MOODLE (e-learn.uzhnu.edu.ua).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Кравець Н. П. Розвиток мовлення в учнів молодших класів допоміжної школи на уроках читання та української мови : навч.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 1998. 127 с.

2. Прикладна корекційна психопедагогіка: Олігофренопедагогіка : навчальний посібник. Вид. 2-ге, перер. та допов. / за ред. О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2017. 600 с.

3. Ульянова Т. К. Методика викладання української мови в допоміжній школі. Київ, 1984. 121 с.

4. Спеціальна методика навчання української мови і літератури: методичні рекомендації з навчальної дисципліни для підготовки здобувачів першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта / Уклад.: Гаяш О.В. Ужгород : ДВНЗ «УЖНУ», 2024. 77 с.

Додаткова література:

1. Вавіна Л. С. Літературне читання: підручник для осіб з особливими освітніми потребами (F 70) 3 клас. Чернівці : Букрек, 2020. 160 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-9vDKAb5EdaNt5LeElcPlzWjwufVWiK4/view?usp=sharing>

2. Вавіна Л. С. Методичні рекомендації з навчання грамоти учнів I-II відділень допоміжної школи. Київ : РУМК спецшкол, 1990. 112 с.

3. Вавіна Л. Розвиток зв'язного мовлення учнів допоміжної школи на основі тексту. *Дефектологія*. №1. 1997. С. 6-10.

4. Вавіна Л. Формування в учнів допоміжної школи навичок усного зв'язного мовлення. *Дефектологія*. № 1, 3. 1998. С.23-26, С.27-31.

5. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі аналізу тексту. Київ, 1986.

6. Висоцька А. М., Блеч Г.О. Українська мова : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 2 кл. Київ : Либідь, 2020. 160 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1dpCm_vFoJmT1FdGGaRB1DbIzz6RQwfdv/view?usp=sharing

7. Висоцька А. М. Українська мова : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 3 кл. Київ : Либідь, 2020. 192 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1A7BLoLUsq1zl_zPy2xaC6GvtTPLwzENy/view?usp=sharing

8. Гнатенко В. С. Українська мова : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 6 кл. Київ : Либідь, 2020. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1nyIjgHC8o-BdO48kLb07v8WuQUBu4hW1/view?usp=sharing>

9. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : методичний посібник / укл. Л.О. Прядко, О.О. Фурман. Суми : РВВСОІППО, 2015. 114 с. URL: <http://www.soippo.edu.ua/images>

10. Коваль Г. П., Деркач Н. І., Наумчук М. М. Методика викладання української мови : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання». Тернопіль : Астон, 2008. 288 с.

11. Коваль Г. П., Іванова Л. І., Суржук Т. Б. Методика читання : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. 280 с.

12. Кравець Н. П. Корекційна робота з розумово відсталими учнями на уроках літературного читання : навчальний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. 199 с.

13. Кравець Н. П. Літературне читання : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 2 кл. Київ : Либідь, 2020. 160 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1doGPbv_v4zmZvN2c-k_4baojyhtrR3O2/view?usp=sharing

14. Кравець Н. П. Літературне читання : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 4 кл. Київ : Либідь, 2021. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Oz0fHyueQMzXF8nUiRhvU20fVJglNVUm/view?usp=sharing>

15. Кравець Н. П., Дмитрієва М.В. Українська література : підруч. для осіб з особлив. освітн. потребами (F 70) : 8 кл. Київ : Либідь, 2020. 240 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1xEuM8kP2h357k_nK2rmse321DVFhN4WI/view?usp=sharing

16. Кравець Н. П. Розвиток мовлення в учнів молодших класів допоміжної школи на уроках читання та української мови. Київ: А.С.К. 1999. 127 с.

17. Любич Н. В. До проблеми спеціальної методики навчання української мови розумово відсталих учнів спеціальної школи. Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Випуск 30. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. С. 125-132. URL: <https://drive.google.com/file/d/4AnW8a8QcKLXKU1UY7neWPYPupYN35XJdRTnSf525nFVQ4oYnF8BSVrGRT1hKzPusP5PS7pJzkDbBZoosSydENe9CUjhCMX>

18. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови. 1-видання. Київ: Слово, 2010. 288 с.

19. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД., 2011. 364 с.

20. Нізевич О. В. (Гаяш О.В.). Корекційна роль розвивального навчання на уроках української мови в школі для дітей з вадами інтелекту. *Вісник Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки)*, 2006. № 16. С.41 – 46.

21. Нізевич О. В. (Гаяш О.В.). Удосконалення змісту програми з української мови для початкових класів. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія соціально-педагогічна*. Випуск 6. Відп. ред. В.І. Співак. Упорядник О.В. Гаврилов. Кам'янець-Подільський : ПП Мошинський В.С., 2006. С.187 – 190.

22. Нізевич О. В. (Гаяш О.В.). Формування синтаксичних умінь у розумово відсталих молодших школярів у системі розвивального навчання Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія соціально-педагогічна*. Випуск 7 / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Кам'янець-Подільський : ПП Мошинський В.С., 2007. С.218 – 221.

23. Нізевич О. В. (Гаяш О.В.). Творчі вправи на уроках української мови як засіб розвитку мислення учнів з розумовою відсталістю. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічна*. Випуск 10 / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. С.298 – 301.

24. Спеціальна психологія. Тексти. Частина I / за ред. М.П. Матвєєвої, С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. 158 с.

25. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний

університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

26. Пономаренко Н. В., Тороп К. С. Українська література: підручник для осіб з особливими освітніми потребами (F 70) 9 клас. Чернівці : Букрек, 2020. 272 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/11Hytggqiq1Ik4GQm8zg0a9-tAqrAD4qSK/view?usp=sharing>

27. Пономарьова К.І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. Уроки розвитку мовлення в 1-4 класах. Київ : КІМО, 2006. 110 с.

28. Плешканівська Г.М. Українська мова : підручник для 5 кл. допом. школи. Київ : Богдан, 2007. 200 с.

29. Плиско К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект). Харків, 1995.

30. Ульянова Т. К. Методика викладання граматики і розвитку мовлення учнів допоміжної школи. Київ, 1995. 94 с.

31. Чеботарьова О., Блеч Г., Бобренко І., Гладченко І., Мякушко О., Трикоз С., Сухіна І., Ярмола Н. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями : навчально-методичний посібник / за наук. ред.: О. Чеботарьової, І. Сухіної. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. 233 с.

32. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Навчально-методичний посібник (курс лекцій). К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 208 с.

Електронні ресурси в мережі Інтернет:

1. Програми для дітей з помірною розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/navchalni-programi/dlya-ditej-z-pomirnoyu-rozumovoyu-vidstalistyu> (дата звернення: 28.06.2024).

2. Навчальні програми з української літератури для 7 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2019/05/24/programi-z-ukrliteratura-7-10-klasi.docx (дата звернення: 28.06.2024).

3. Навчальні програми з української мови для 5 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2019/05/24/5-10-klas-ukr-mova.docx (дата звернення: 28.06.2024).

4. Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку : наказ Міністерства освіти і науки від 19.09.2022 р. № 836. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/632/9c6/379/6329c6379ad05339839275.pdf> (дата звернення: 27.06.2024).

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Перелік питань до екзамену

1. Предмет, завдання і методи дослідження спеціальної методики української мови.
2. Методи, прийоми і дидактичні засоби, які використовуються на уроках української мови.
3. Типи уроків української мови в школі для дітей з інтелектуальними порушеннями.
4. Зміст навчання української мови та критерії його відбору. Структура і зміст програми.
5. Українська мова як навчальний предмет у спеціальній школі.
6. Зміст та методика проведення уроку української мови.
7. Принципи та методи навчання української мови.
8. Дидактична структура уроку української мови в старших класах.
9. Види навчальної наочності на уроках української мови, методика їх застосування.
10. Зв'язок методики викладання української мови з іншими науками.
11. Дидактичні основи навчання української мови дітей з інтелектуальними порушеннями.
12. Зміст шкільного курсу вивчення фонетики та його значення.
13. Формування орфографічних навичок учнів з інтелектуальними порушеннями.
14. Методика опрацювання елементів лексики.
15. Види вправ із лексики.
16. Методика роботи з багатозначними словами, переносним значенням слів.
17. Методика проведення словникової роботи у спеціальній школі.
18. Методика роботи над синонімами, антонімами, явищами омонімії.
19. Завдання та етапи вивчення морфемної будови слова.
20. Вивчення розділу „Будова слова”.
21. Значення і завдання роботи над вивченням морфемної будови слова.
22. Вивчення основи слова і закінчення.
23. Методика вивчення префікса і суфікса.
24. Методика формування граматичного поняття «Корінь» у дітей з інтелектуальними порушеннями.
25. Особливості засвоєння граматики дітьми з інтелектуальними порушеннями.
26. Методика вивчення іменника.
27. Методика вивчення прикметника.
28. Методика вивчення дієслова.
29. Методика ознайомлення з числівником, займенником, прислівником.
30. Види граматичних і орфографічних вправ з української мови у спеціальній школі.
31. Методика розкриття синтаксичних понять.

32. Робота над засвоєнням понять «основа речення», «головні члени речення», над встановленням синтаксичного зв'язку між членами речення.
33. Особливості вивчення однорідних членів речення.
34. Види вправ із синтаксису.
35. Методика роботи над реченням у спеціальній школі.
36. Методика навчання учнів встановлювати смисловий і граматичний зв'язок між словами у реченні.
37. Методика формування в учнів уявлень про текст.
38. Завдання і зміст роботи з розвитку мовлення учнів з інтелектуальними порушеннями.
39. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями.
40. Напрямки і види роботи з розвитку мовлення на уроках мови.
41. Робота з розвитку зв'язного писемного мовлення дітей з інтелектуальними порушеннями у спеціальній школі.
42. Робота над діалогом на уроках української мови і читання.
43. Літературне читання як навчальний предмет, його завдання і структура.
44. Методика вироблення в учнів навичок правильного та швидкого читання.
45. Вироблення в учнів навичок виразного читання.
46. Методика опрацювання оповідання, науково-пізнавальної статті.
47. Методика опрацювання казок.
48. Методика вивчення байок.
49. Методика опрацювання віршів.
50. Особливості методичної роботи над загадками, скоромовками, приказками, прислів'ями.
51. Зміст, значення та специфіка уроків позакласного читання.
52. Особливості оволодіння навичками читання в учнів з інтелектуальними порушеннями.
53. Труднощі при оволодінні навичками читання і корекційна робота по їх подоланню.
54. Вироблення навичок правильного читання.
55. Вироблення навичок швидкого читання.
56. Вироблення навичок усвідомленого читання.
57. Вироблення навичок виразного читання.
58. Принципи і методи навчання української літератури у спеціальній школі для дітей з інтелектуальними порушеннями.